

Feride Çiçekoğlu

SİZİN HİÇ BABANIZ
ÖLDÜ MÜ?

8. BASKI

♥ can
Çaędaş

FERİDE ÇİÇEKOĞLU
SİZİN HİÇ BABANIZ
ÖLDÜ MÜ?

Can aędaş

Sizin Hiç Babanız Öldü mü?, Feride Çiçekoğlu

© 1990, Can Sanat Yayınları A.Ş.

Tüm hakları saklıdır. Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dıőında yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

1. basım: 1990

8. basım: Temmuz 2024, İstanbul

Bu kitabın 8. baskısı 1 000 adet yapılmıőtır.

Dizi editörü: Abdullah Ezik

Düzeltili: Aylin Samancı Elmasdaę

Mizanpaj: Bahar Kuru Yerek

Sanat yönetmeni: Utku Lomlu / Lom Creative (www.lom.com.tr)

Kapak uygulama: Bilal Sarıteke

Kapak görseli: Zafer Aldemir

Baskı ve cilt: Melisa Matbaacılık Yayıncılık San ve Dıő Tic. Ltd.

Maltepe Mah. Davutpaőa Çiftelhavuzlar Sk. No:16 Acar San. Sit.

Zeytinburnu, İstanbul

Sertifika No: 45099

ISBN 978-975-07-4865-3

CAN SANAT YAYINLARI

YAPIM VE DAęITIM TİCARET VE SANAYİ A.Ş.

Maslak Mah. Eski Büyükdere Cad. İz Plaza Giz, No: 9/25 Sarıyer/İstanbul

Telefon: (0212) 252 56 75 / 252 59 88 / 252 59 89 Faks: (0212) 252 72 33

canyayinlari.com

yayinevi@canyayinlari.com

Sertifika No: 43514

FERİDE ÇİÇEKOĞLU
SİZİN HİÇ BABANIZ
ÖLDÜ MÜ?

ÖYKÜ

♥can

Feride Çiçekoğlu'nun Can Yayınları'ndaki diğer kitapları:

Uçurtmayı Vurmasınlar, 1990

Suyun Öte Yanı, 1992

100'lük Ülkeden Mektuplar, 1996

Milföy ve Arkadaşları, 2024

FERİDE ÇİÇEKOĞLU, Ankara'da doğdu. ODTÜ Mimarlık Fakültesi'ndeki lisans ve yüksek lisans öğreniminin ardından Pennsylvania Üniversitesi'nde tamamladığı doktorasında ütopyalar ve kent tasarımı üzerine çalıştı. Ütopya sevdasıyla 12 Eylül 1980 Askerî Cunta döneminin dört yılını cezaevlerinde geçirdi. Bu sırada edebiyata ve sinemaya yöneldi. Senaryolarını yazdığı *Uçurtmayı Vurmasınlar* (1989), *Umuda Yolculuk* (1990) ve *Suyun Öte Yanı* (1991) gibi filmlerin aldığı ulusal ve uluslararası ödüllerin ardından sinema alanında akademik hayata geri döndü. Türkçede yayımlanan *Vesikalı Şehir*, *Şehrin İtirazı* ve *İsyankâr Şehir* üçlemesinin yanı sıra şehir ve sinemaya dair İngilizcede makale ve derlemeleri vardır. Halen İstanbul Bilgi Üniversitesi Sinema-TV Bölümü'nde öğretim üyesidir ve mimarlık, edebiyat ve sinemaya dair bir yolculuğu vardır.

“Sizin hiç babanız öldü mü?
Benim bir kere öldü, kör oldum.”

Cemal Süreya

İçindekiler

Öylece	13
Bülbülcü	25
Kimini Şahin Tırmalar	31
Bir Asansör Yolculuğu	37
Tarak	45
Radyatör Davası	63
Rastlantı	71
Balerin Sevgili	77
Su Sudur!	87
Gafrut	93
İhsan Sokağı	113
Düşük	129
Muhayyel Bir Mektup	143
Sizin Hiç Babanız Öldü mü?	151

ÖYLECE

- Dört kişiyiz, bir masa bulabilecek misin bize?
- Buyrun abi, yukarda aile salonumuz var.
- Yok canım, biz şurada bir yerde oturmak istiyoruz.
- Taze badem abi, vereyim mi?
- Dur hele yahu, bir oturalım, soluk alalım.
- Buyrun abi, şöyle geçin. Size bir sandalye daha alayım.
- En büyük Samsun, başka büyük yok!
- Yarın Samsunspor maçı mı var?
- Tam da gününe çatmışız.
- İyi işte, tam şamata.
- Bize bir büyük getir.
- Midye tava, kokoreç.
- Bir de roka salata.
- En büyük Samsun, başka büyük yok!
- Abi, sıcak ne yaptıralım?
- Sen bize önce kavunla peynir al.
- Nerede buranın eski hali...
- Hikmet'le gelirdik. On beş yıl mı oldu, yirmi mi?
- Sizi görmüştüm ben. Abimin üniversiteye girdiği yıl...

Hikmet'le Aslı yürüyorlar. Hikmet'in saçları var o zamanlar. El ele tutuşmuşlar. Şöyle bir görüyor onları

Suna. Annesinin kolunda. Dallarına su yürümüş. Tomurcuksuz. Onlarsa, erik çiçeği, badem çiçeği. Birbirlerini görüyorlar yalnızca. Beyoğlu boydan boya çiçeğe durmuş. Çiçek Pasajı'nda bahar. Şimdilerde, anason kokusunda bile eylül hüznü var.

- Oh! Yine de güzel koktu.
- Koklayıp ilk kadehte kalırsın sen.
- Yok, bu gece öyle değil.
- En büyük Samsun, başka büyük yok!
- Dünyanın en güzel kokusu anason kokusu mu ne?

“En kavramı diyalektiğe aykırıdır,” dedi Hikmet. Ne zaman? Balık tutarken mutlaka. Nerelerde balık tutmadılar ki onunla: Paris'te, Mersin'de, İstanbul'da... Paris'te felsefe tartıştılar, Mersin'de grida balığını, İstanbul'da balık tutmaktan yıllarca uzak kalabileceklerini. Suna beş yıl düşlerinde çıkabildi balığa. Hikmet ne zaman balık tutabilecek? Ciğerleri böyle giderse belki hiç. Doğayla kaynaşmanın bir yolunu bulur o yine de. Avludan topladığı toz toprağı biriktirir, kutulara doldurur. Kavun karpuz çekirdekleri eker. Sabırla sular onları. Hikmet her şeyi sabırla yapar. Pencereden atıverirler aramada. Bozmaz moralini. Havalandırmada toplar dağılmış kutuyu. Yeniden yerleştirir. Bisküvi kolisinde kavun karpuz çekirdekleri boy verecek. Hikmet'in saçları boy vermeyecek. Olsun. Bir şeyleri yeşertir o. Hikmet en doğrusunu yapar... Yapardı!

- En büyük Samsun, başka büyük yok!
- En güzel yeşil roka yeşili.
- En taze balık burada değil ama.
- Çiçek Pasajı yine de en İstanbul.

“En çok seni seviyorum,” dedi Aslı. “En çok beni sevmemelisin,” dedi Hikmet. En çok hiçbir şey sevilmemeliydi. Ama ille de en çok bir şeye bağlanmak gerekiyorsa, “Kalıcı olan tek şey inançtır,” dedi Hikmet. Ve Aslı’nın tutkusuna dehşetli canı sıkıldı. Dayanamaz bu kız. Onun gözü önünde kendisine elektrik verilerse... Askıya asarlarsa... Katlanamaz onun acı çektiğini görmeye. “Bak,” dedi, “kendimi düşünmüyorum da seni düşünüyorum. Nasıl taşırım seni sırtımda?”

- En büyük Samsun, başka büyük yok!
- Abi, kokoreç kalmamış.
- Köfte olsun. Senin dişine daha iyi, değil mi Mehmet Abi?

Nereden biliyor Ömer? Nasıl öğrendi dişlerinin daha ilk günden bir tabanca kabzasıyla darmaduman olduğunu? Kimselere anlatmadı ki o doksan iki günün öyküsünü. Bilen biri söylemiş olmalı. Üstelik abartarak besbelli. Artık Ömer için “en büyük” Mehmet, şimdilik. Kırmızı-beyaz kukuletasıyla Samsunspor’un en büyüklüğünü haykırmak için ciğerlerini paralayan adama baktı. Adam ses geçirmez bir camın ardına kayd. Kukuletası kasketleşti. Ömer’di bu! Bağırıyordu: “Yaşasın!..” “Kahrolsun!..” Ömer çılgıyla yaşatıp çılgıyla kahrediyordu. Göklere çıkarıp yerlerin dibine batırıyordu. Binlerce genç Ömer’le birlikte bağırıyordu.

- En büyük Samsun, başka büyük yok!
- Köfteleriniz abi.

“Köfte kokuyor, çıldırıyor olmalıyım,” diye düşündü Suna. “Al aslanım, köfte-ekmek. Kimseye bir lokma verdiğini görürsem, doğduğuna pişman olursun. Az önceki

hiç kalır. Onlar da akıllarını başlarına toplasınlar. Konuşsunlar efendi efendi. Dur, ellerini çözeyim de rahat ye.” Çıldırılmamıştı demek. Gerçekten köfte kokusu. Ne zamandır burada? Kolu yok artık. Sağ kolu onun değil. Sağ kolu duvara kelepçeli. Göğsünde bir kâğıt. Üzerinde eğri büğrü harflerle: Y-S-T. “Yemek-Su-Tuvalet” yasak anlamında. Hatırlayamadığı kadar uzun bir süredir yemek ve su verilmiyor Suna’ya. Tuvalete de götürülmüyor. Kâğıdı görmesine gerek yok harflerin anlamını çözmek için. Zaten ne kâğıdı ne de yüzü duvara dönük bekletilen öbürlerini görebilir. Gözleri bağlı. Hepsinin. Öbürlerinin akşamdan akşama ya da sabahtan sabaha hücreye indirildiklerinde açılıyor gözleri. Suna’nın açılmıyor. Yalnızca burun delikleri açık. Köfte kokusunu duyabilsin diye mi? Köfteden başka? Kan, pislik, yalvarma, çığlık, sidik, kusmuk, tehdit... bir de... bir de kıpır kıpır balıklar... yosun, iyot kokusu. Hikmet dışarıda! Hikmet balık tutacak, Aslı kızartacak. Yaşam sürecek.

- Bak! Yaşıyor hâlâ. Yaşlanmış ama.
- Bu kadıncağız ölürse buranın tadı hepten kaçır.
- Ölmez o.
- Bir şey istesek, çalar mı?
- Niye çalması?
- Çalabilir misiniz akordeonla: “Kimseye etmem şikâyet, ağlarım ben halime...”

Ağlıyor Aslı. Ne zaman ağlamıştı son kez? Derdini ancak ağlayarak anlatabilecek kadar bebekken olmalı. Beş kızın en küçüğüydü. Erkek çocuktan umut kesildiği için onu erkek evlat yerine koydular. “Erkek ağlamaz,” demediler, “Aslı ağlamaz,” dediler. Aslı kırık dökük bir şeyler hecelemeye başladığından bu yana ilk kez ağlıyor. Hücrede yalnız olmasaydı utanır mıydı gözyaşlarından?

Utanma duygusu kaldı mı? Nelerden utanır insan? Çıplaklıktan? Küfürden? İnsanlığından? “İnsan” kavramının soyanları, küfredenleri de kucaklamasından utandı yalnızca, utandıysa eğer.

“Hayır,” dedi Aslı, “hayır! Yalan söylüyor.” Duvarlara çarptılar başını, tekmelediler. İnatlaştı. “İnsan değilsiniz siz. Onu da çıkarmışsınız insanlıktan.” Sustular. Kaç kişiler? Niye sustular? İşaretleşiyorlar mı aralarında? Neden sonra, düzgün konuşan birisi sözcüklere basa basa bir soru sordu. Bu sesi ilk kez duyuyor Aslı. İyi eğitim görmüş biri olmalı. Diğerlerinden farklı. Küfürsüz soruyor. Ona soruyor: “Söyle kardeşim, zor kullandık mı sana?”

“Kullandınız elbette,” diyecek. Bileklerindeki, koltukaltlarındaki çürükleri gösterecek, askı izlerini. Parmaklarındaki yanıkları, kabloların bağlandığı yerleri. Elektrotların bağlandığı yerlere ıslak pamuk koymayı akıl edemiyorlar henüz. Halka halka küçülüp sivri, kıpkırmızı bir kan noktacığında biten oyuklar. Sonra gözlerinin çevresindeki mosmor halkalar. Tabanlarındaki yarıklar. Tuz basılmış, ilaçlı sularda yürütülmüş. Yine de falaka izleri. Derinin altında kan pıhtıları. Basamıyor tabanlarına. Ayakkabıları kırk iki numara, ayakları kırk altı. Haykıracak: “Siz yaptınız!”

Niye susuyor? Olamaz, susamaz o. En doğrusunu söylerdi hep. “En”ler olamayacağını söylerken bile en haklıydı.

Sonra sesini duyuyor onun. Gerçekten onun sesi mi?
“Yok abi, zor kullanmadınız.”

“Kimseye etmem şikâyet, ağlarım ben halime...”

- Nereden buldun bu kasvetli şarkıyı?
- Çok güzeldi, bir daha söyler miydiniz?
- Bayanlara birer gül vereyim mi abi?
- Ver hadi, bir de akordeon çalan hanıma...

Sizin Hiç Babanız Öldü mü?, 1980-1990 dönemini kapsayan on dört öyküden oluşuyor. Kokuların, renklerin, seslerin yol açtığı çağrışımlarla yapılan zaman geçişleri ve yazarın mimarlık birikiminin getirdiği görsel bir dille işlenen bu çarpıcı öyküler adeta bir film gibi akıyor. Feride Çiçekoğlu, artık bir klasik sayılan *Uçurtmayı Vurmasınlar*'ın ardından, bu öykülerde tarihsel ve kültürel değerleriyle geçmişe gömülen, yitip giden bir dünyayı anlatıyor; baskı ve işkenceden açlık grevlerine, dönemine damga vuran sorunları ayrıntı ve gözlem zenginliğiyle gözler önüne seriyor. Gelgelelim alabildiğine trajik içeriğine karşın ironiden ve yaşam sevgisinden de asla ödün vermiyor.

#seksendarbesi #baskı #işkence #direniş #umut #cezaevi #sorgu
#özgürlük

